

กระทู้ถามที่ ๓๖๓ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณเป็นยาแผนโบราณ
กรมเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

ราษฎรขอให้ทำการวิจัยลูกมะเกลือ ใบมะเกลือ และตะโก ซึ่งแพทย์แผนโบราณใช้มะเกลือ
เป็นยารักษาพยาธิ โดยให้ต้มน้ำกะทิก่อนเพื่อให้ตัวพยาธิมาติดกิน แล้วเอาลูกมะเกลือมาโขลก ต้มน้ำมะเกลือ
ตามก่อนอาหารเช้า หลังจากนั้นประมาณ ๕ นาที พยาธิจะตายหมด ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงขอเรียน
ถามว่า

๑. ขอให้หน่วยงานที่มีหน้าที่วิเคราะห์วิจัยทำการวิจัยลูกมะเกลือและตะโกให้ละเอียดเพราะ
เป็นยาสมุนไพรสามารถช่วยคนยากจนได้เป็นอย่างดี ทำให้คนหันมาสนใจปลูกต้นมะเกลือและตะโก
มากขึ้นประโยชน์ในด้านอื่นก็จะได้ต้นไม้ยืนต้น ให้ร่มเงา เกิดความชุ่มชื้น เมื่อเอาเมล็ดในมะเกลือ
ให้เด็กกินทำให้ร่างกายแข็งแรง จึงขอทราบสรรพคุณโดยละเอียดด้วย

๒. เมื่อได้ผลการวิจัยแล้วควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชนบททราบเพื่อจะได้ช่วยกันปลูกไว้
และใช้เป็นยาสมุนไพรภายในบ้านจะได้หรือไม่ ประการใด ถ้ามีได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

๓. ถ้ามีผลวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ขอทราบสรรพคุณว่าสามารถฆ่าพยาธิได้ผลหรือไม่ และ
มีผลกระทบข้างเคียงอย่างไร ตลอดจนในเมล็ด เปลือก ใบ ราก แก่นของมะเกลือว่ามีสรรพคุณอย่างไร
และสรรพคุณอื่นๆ อย่างไร หากมีขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นิยม วรรณัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๓๖๓ ร.

ของ นายนิคม วรรณปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี
เรื่อง การวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณเป็นยาแผนโบราณ

ข้าพเจ้า นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอตอบกระทู้ถาม
เรื่อง การวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณเป็นยาแผนโบราณ ของท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑ ขอให้หน่วยงานที่มีหน้าที่วิเคราะห์วิจัยทำการวิจัยลูกมะเกลือและตะโกให้ละเอียด
เพราะเป็นยาสมุนไพรสามารถช่วยคนยากจนได้เป็นอย่างดี ทำให้คนหันมาสนใจปลูกต้นมะเกลือและ
ตะโกมากขึ้นประโยชน์ในด้านอื่นก็จะได้ต้นไม้ยืนต้น ให้อร่อย เกิดความชุ่มชื้น เมื่อเอาเมล็ดในมะเกลือ
ให้เด็กกินทำให้ร่างกายแข็งแรง จึงขอทราบสรรพคุณโดยละเอียด

คำตอบ สมุนไพรมะเกลือ (*Diospyros mollis* Griff Ebenaceae) มีชื่ออย่างอื่นว่า ผีเผา
มักเกลือ ต้นมะเกลือสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้ง ราก ต้น เปลือกต้น แก่น ผล เมล็ด ใบและยาง
มีสรรพคุณในการรักษาโรค คือ ใช้ในการขับพยาธิไส้เดือน พยาธิลำไส้ พยาธิตัวดีด ขับพยาธิเส้นด้าย
ถ่ายพยาธิทุกชนิด แก้ไอ แก่น้ำกัดเท้า แก้โรคกระษัย แก้อาเจียน แก่ริดสีดวงทวาร แก่ลม แก่พิษตานซาน
นอกจากนี้มะเกลือ ยังใช้ผสมในตำรับยาร่วมกับสมุนไพรอื่นๆ ในการรักษาโรคแก่ธาตุมืด บำรุงธาตุ
แก้ไข้ตัวร้อน เจริญอาหาร แก่มูกเลือด แก่เบื้ออาหาร แก่ฝีในท้อง แก่กลากเกลื้อน แก่แผลเน่าเปื่อย

ข้อมูลทางการวิจัยได้ระบุฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ว่าสามารถฆ่าพยาธิ ด้านโคลิเนอจิก ด้านฮีสตามีน
ยับยั้งการหดเกร็งของลำไส้ คลายกล้ามเนื้อเรียบ ยับยั้งเอนไซม์ สำหรับการทดสอบความเป็นพิษ
เมื่อให้หนูถีบจักรกินสารสกัดผลมะเกลือด้วย ๕๕% เอทานอล ขนาดที่ทำให้สัตว์ทดลองตายร้อยละ ๕๐
มีค่า ๒.๕๖ ก./กก. และมีรายงานพบผู้ป่วยซึ่งคาบอดหลังจากดื่มน้ำคั้นจากผลมะเกลือเพื่อถ่ายพยาธิ
เพื่อความปลอดภัยจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ลูกมะเกลือซึ่งเปลี่ยนแปลงเป็นสีดำแล้ว

สมุนไพรตะโก (*Diospyros peregrina* Guerke Ebenaceae) ชื่ออื่น ตะโกสวนพลับ
ต้นตะโกมีสรรพคุณในการรักษาโรคได้มากมายคือ

ส่วนที่ใช้	สรรพคุณ
๑. ราก	แก้ลมท้อง แก้ฝีเปื่อยผุพัง แก้บวม แก้ตัวพยาธิ แก้ตกโลหิต
๒. เปลือก	แก้ลมท้อง แก้ฝีเปื่อยผุพัง แก้บวม แก้ตกโลหิต แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน แก้บิด สมานแผล ทำให้ย่อยอาหารดีขึ้น บำรุงกำหนด บำรุงธาตุ ทำให้เกิดกำลัง ขับมูกติตระกูลขาว แก้รำมะนาด แก้ปวดฟัน เป็นยาอายุวัฒนะ
๓. เปลือกต้น	แก้ลมตายด้าน บำรุงกำหนด บำรุงธาตุ ทำให้เกิดกำลัง ขับมูกติตระกูลขาว แก้รำมะนาด แก้ปวดฟัน เป็นยาอายุวัฒนะ แก้อาเจียน แก้บิด แก้ท้องร่วง สมานแผล
๔. เปลือกลูก	ขับระดูขาว ขับปัสสาวะ
๕. เนื้อไม้	บำรุงธาตุ ช่วยย่อยอาหารให้ดีขึ้น บำรุงกำหนด ทำให้เกิดกำลัง ขับระดูขาว แก้มูกติด แก้รำมะนาด แก้ปวดฟัน เป็นยาอายุวัฒนะ
๖. ดอก	แก้ลมท้อง แก้ฝีเปื่อยผุพัง แก้บวม แก้ตัวพยาธิ แก้ตกโลหิต
๗. ผล	แก้ท้องร่วง แก้ฝีเปื่อยผุพัง แก้บวม แก้ลมลงท้อง แก้ตัวพยาธิ แก้ตกโลหิต แก้บิด แก้อาเจียน สมานแผล คุมธาตุ
๘. ยางต้น	สมานบาดแผล แก้ท้องเดิน แก้บิดปิดธาตุ แก้น้ำกัดเท้า
๙. ยางลูก	แก้ท้องร่วง ปิดธาตุ แก้แผลน้ำกัดเท้า แก้บิด

ข้อมูลทางการวิจัยได้ระบุฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ว่าสามารถลดอาการกำเริบ ลดอาการเครียด
ด้านการชัก ด้านความเป็นพิษ ยับยั้งการเป็นพิษต่อตับ รักษาแผล ยับยั้งการผสมพันธุ์ ชำอสุจิ ทำให้น้ำ
นํ้ากามจับตัวเป็นลิ่ม ด้านเชื้อบิดมีตัว ด้านไวรัส ลดน้ำตาลในเลือด สำหรับการทดสอบความเป็นพิษ
เมื่อฉีดสารสกัดส่วนเปลือกของลำต้นที่สกัดด้วยเอทานอลและน้ำ (๑:๑) เข้าสู่ช่องท้องหนูถีบจักร
ขนาดที่สัตว์ทดลองทนได้สูงสุดคือ ๒๕๐.๐ มก./กก.

คำถามข้อที่ ๒ เมื่อได้ผลการวิจัยแล้วควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชนบททราบ เพื่อจะได้
ช่วยกันปลูกไว้และใช้เป็นยาสมุนไพรภายในบ้านจะได้หรือไม่ ประการใด ถ้ามิได้เพราะเหตุใด ขอทราบ
รายละเอียด

คำตอบ จากผลการวิจัยลูกมะเกลือและตะโกทำให้ทราบว่า สมุนไพรทั้ง ๒ ดังกล่าว มีสรรพคุณช่วยรักษาโรคต่างๆ มากมาย แต่อย่างไรก็ตามสมุนไพรทั้งสองก็อาจจะก่อให้เกิดโทษขึ้นได้ ดังนั้น เห็นควรให้ความรู้กับประชาชนอย่างถูกต้องทั้งคุณและโทษ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักรู้และใช้ประโยชน์ของสมุนไพรอย่างระมัดระวัง

คำถามข้อที่ ๓ ถ้ามีผลวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ขอทราบสรรพคุณที่สามารถฆ่าพยาธิได้ผลหรือไม่ และมีผลกระทบข้างเคียงอย่างไร ตลอดจนในเมล็ด เปลือก ใบ ราก แก่นของมะเกลือว่ามีสรรพคุณอย่างไร และสรรพคุณอื่นๆ อย่างไร หากมีขอทราบรายละเอียด

คำตอบ จากการวิจัยลูกมะเกลือและตะโก ทำให้ทราบว่า ลูกมะเกลือมีสรรพคุณสามารถฆ่าพยาธิได้ แต่ตะโกไม่มีสรรพคุณในการฆ่าพยาธิ สำหรับสรรพคุณอื่นๆ และผลกระทบข้างเคียงได้เรียนชี้แจงไว้ในข้อ ๑ แล้ว